

EESTI INDIA

MAJANDUSKOOSTÖÖ TULEVIK

Kuigi Eesti ja India on suuruselt väga erinevad, on neil hea partnerluse potentsiaal. Nende tugevused pakuvad teineteisele täiendust ja lahendust teise poole väljakutsetele. Kummalgi riigil on anda seda, mida teine üha enam vajab.

See selgus Eesti Arengufondi ning India suursaatkonna ühises seireprojektis. Töö sihiks oli tuvastada Eesti ja India vaheliste äri- ja majandussuhete perspektiivsed suunad, teha soovitusi nende arendamiseks ning luua koostöö aluseks kontaktvõrgustikku.

Muljetavaldava majanduskasvu, ambitsioonikate sihtide ja tulevikunägemusega Indiat hakkavad Eesti rahvas ja ettevõtted paljuski alles avastama.

Urmas Paet
välisminister
(seireraporti kaassõnas mais 2012)

Koostöö alus on rajatud, potentsiaali aga rohkemaks

India demograafiline baas ning senised majanduslikud jõupingutused toovad kaasa riigi kiire tõusu maailmamajanduses. Eeloleval aastakümnel jõuavad India ettevõtted ulatusliku üleilmastumise künnisele, jätkub sealne siseturu õitseng ning T&A ja innovatsioonivõime kiire tõus.

Eesti on ärikeskkonna ja asukoha, tööjõukulude ja -oskuste tõttu aga hea tegutsemispaik välisinvestoritele, olles samas ise üha agaram eksportijariik. Lisaks kasvab Eesti tugevus innovatsioonis ja teaduses, näiteks info- ja kommunikatsioonitehnoloogias (IKT) ning biotehnoloogias.

Siiski seisab Eesti silmitsi väljakutsetega: ettevõtted peavad liikuma uutele turgudele kõrgemat lisandväärtust loova äritegevuse poole ja majandus peab samaaegselt kohanema kahaneva rahvaarvu ning tööjõu vähesusega. Indial on samas proovikiviks, kuidas anda oma suurearvulisele tööjõule ja talentidele piisavalt head haridust ning rakendust. Ka India vajab oma arengupotentsiaali realiseerimiseks uusi turge, koostööpartnereid tehnoloogia ja teaduse vallas, välisinvestoreid ning häid importlahendusi maailmast.

Seega võivad Eesti ja India olla teineteisele paljulubavaks partneriks, kuigi senine vastastikuse kaubanduse ja investeringute ning teadus- ja haridusvahetuse tase on olnud tagasihoidlik.

Hetkeolukord ei ole aga võimaluste laeks. Üldiste valitsustevaheliste sõbralike suhete, mitmete kahepoolsete lepingute ning erinevatel aladel tehtud väikeste edusammudega on rajatud alus, millelt saab liikuda tihedama suhtluse ja suurema koostöö suunas edasi.

Eesti-India seireprojekti põhijäreldused: parimad võimalused koostööks

1. Investeeringud

Eesti on India ettevõtetele värvavaks Põhjala, Vene või teistele Euroopa turgudele

2. Turg

Indiast leiavad Eesti ettevõtted mitmeid turuvõimalusi, eriti IKT, bio- ja keskkonnatehnoloogia äris

3. Teadmised

Haridus- ja teaduskoostöö aitab lahendada mõlema riigi oskuste ja innovatsiooni arenguvajadusi; samas rajades alust tulevaseks äriks

4. Turism

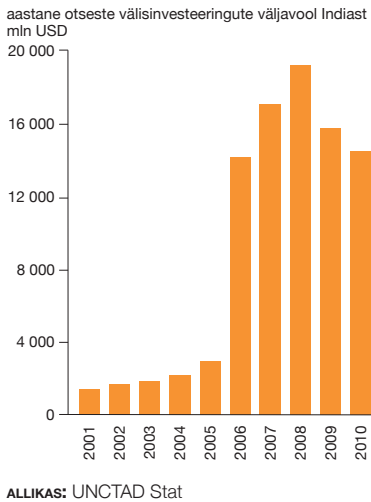
Aitab oluliselt kaasa muule äri- ja koostöövõimaluste tekkele ja kasutamisele

5. Valitsused teerajaja rollis

Lähedasemad suhted ja aktiivne eestvedamine õhutavad ettevõtteid ja ülikoole koostööle ning avavad uksti

1. Investeeringud Indiast: Eesti kui värav

India ettevõtted on globaliseerumishüpet alustamas

India suuretvõtteid leiab juba täna maailmas tegutsemast, aga suurem üleilmastumise laine on alles algamas: India keskmised ja *start-up* ettevõtted on alustamas välisurgudele minekut. Nad otsivad uusi turge ja kasulikke varasid, eriti tehnoloogiat ja teadmisi. Indiast saab 2020. aastaks peamine välisinvestorite päritolumaa maailmas.

India ettevõtetele saab Eesti olla heaks väravaks ja parimaks baasiks Põhja-Eu-

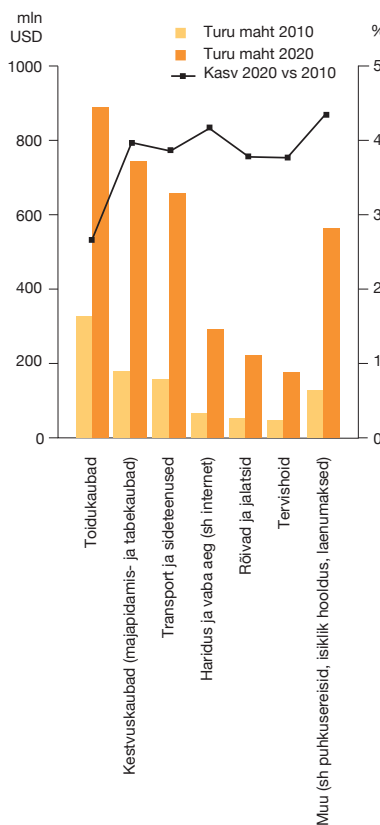
roopa, Venemaa või ka laiemalt Euroopa Liidu turgudele minekuks. Eesti asub otse perspektiivika turuala südames Venemaa ja Põhjamaade vahel. Ärikeskkonna, tööjookulude ja oskuste taseme tõttu on Eestil samas olulisi asukohaeeseliseid, millega India ettevõtteid ligi tõmmata. Samas tuleb arvestada, et India investorite saamiseks on konkurents kogu Euroopas kasvamas.

ESMATÄHTSAD SAMMUD VÕIMALUSTE KASUTAMISEKS:

- Ettevõttele Arendamise Sihtasutus (EAS) peaks selgitama välja Põhjamaade ja Venemaa turul juba tegutsevad India ettevõtted, et neid Eestisse ümber kolima või laienema tuua.
- EAS ja peatselt avatav Eesti suursaatkond Indias peaksid seal koostöös tege-
- ma valitud sihtregioonides ja –linnades järjepidevat teavitustööd võimalikele investoritele.
- India ettevõtete delegatsioonid peaksid Eestit tihedamini külastama, et otsida äri võimalusi ja koostööpartnereid (sh allhangeteks).

2. Eesti ettevõtete turuvõimalused Indias: eriti kolmel tehnoloogiaalal

Indias on eratarbimine kiirelt kasvamas, eriti mitte-esmaste kaupade-teenuste alal

Eesootava majanduskasvu, eriti kesk-klassi esiletõusu ja linnastumise najal on eratarbimine Indias 2020. aastaks neljakordistumas – jõuab 3,6 triljoni USD tasemele, millega saab Indiast maailma suuruselt viies turg. Lisaks on India valitsusel kavas kuni aastani 2017 koos erainvestoritega investeerida vähemalt 1 triljon USD taristusse (transpordi- ja energjavõrkudesse, keskkonnarajatistesse, elamutesse). Riigis on ka hüppeliselt laienemas interneti levik, mis toob e-kaubanduse ja –teenuste kasvu.

Need trendid teevad Indiast lähikümnenendi kiiremini kasvava turu maailmas. Samas ei ole sinna enamikel ettevõtetel lihtne siseneda oma ärimudelil või väiksuse tõttu.

Siiski pakub India turg reaalseid võimalusi Eesti ettevõtetele, kellel on väärtuslikku oskusteavet või innovatiivseid nišitooted ja uuenduslikke teenusemudeleid.

Selliseid ettevõtteid leiab enim tehnoloogiaärist, eriti IKT, bio- ning keskkonnatehnoloogia vallas. Neis on Eestis kompetentsibaasi ja uudseid lahendusi, samas on neil vaja laiendada haaret. India ettevõtted saavad selleks partnerina pakkuda mahukat tööjõuvaramut koos turuteadmiste ning -suhetega.

Lisaks võivad Eesti juhtivad tootmis- ja teenuste ettevõtted suurendada oluliselt oma tootlikkust ja tegutsemisulatust, kui nad tellivad rohkem alltoövõttu ja tootmissisendeid Indiast.

ESMATÄHTSAD SAMMUD VÕIMALUSTE KASUTAMISEKS:

- Juhtivad ja innovaatilised Eesti ettevõtted peaksid rohkem tutvuma India turuga ja otsima seal partnerlusvõimalusi (sh allhankeks), eriti omavahelises koostöös ja rahvusvaheliste tugiprogrammide raames.
- EASi Aasia teabekeskus peaks pakkuma turu-uuringuid ja teavet India kohta, eriti tehnoloogiaäri alal.
- Aasia teabekeskus ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda võiksid välja anda Eesti ettevõtetele suunatud Indias äri tegemise juhendi.
- EAS peaks koondama India turule sisenemise teenuse pakkujatest konsultantide võrgustiku.
- Ettevõtetele kuluks ära rohkem India turule minekut abistavaid toetusi, sh vajalikuks tootearanduseks, turule sisenemise inkubatsiooniks jne.
- Valitsused peaksid ühiselt koostama ja allkirjastama koostöömemorandumid, mille alusel teineteise ettevõtetelt tehnoloogiaäri aladel näiduslahendusi soetada.
- Eesti juhtivad ettevõtted või nende liidud võiksid käivitada pilootprojekte India partneritega allhankekoostöö katsetamiseks.

3. Teadmiste vahetus: haridus ja teadus koostöö keskmes

India rahvaarv on endiselt kiirelt kasvamas, saades 2025. aastaks maailma suurimaks ehk jõudes 1,5 miljardini. Lisaks on India rahvastik noor, moodustades maailma suurima tööjõuvaramu. Igal aastal tuleb tööturule rohkem noori, kui on Rootsis elanikke (üle 10 mln inimese).

India valitsus töötab selle nimel, et noortel oleks üha parem haridus, sh kõrgharidus: et nad leiaksid tööd ja annaksid panuse majanduskasvu. Kuigi Indias on üha rohkem ja üha paremaid haridusasutusi, kust tuleb aastas näiteks rohkem insoleid kui üheski teises maailma riigis, jääb neist väheks. Seepärast kasvab koos elatustasemega india laste soov välismaal õppida. 2025. aastaks võib minna välja õppima juba 300 000 india last aastast.

Samas on Indias seatud siht saada globaalseks innovatsiooniliidriks, kust tulevad uued lahendused ja tehnoloogiad. Juba praegu tegutseb seal üle 800 välis-omanike arenduskeskuse, on kasvanud publikatsioonide ja patentide arv.

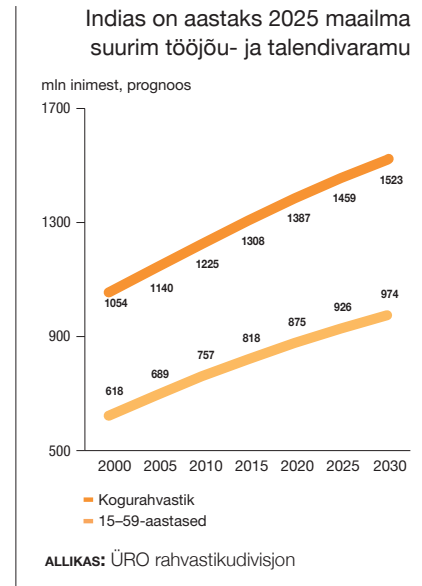
Valitsuse plaaniks on oluliselt tõsta ka

T&A ja innovatsiooni rahastamist, praeguse 0,8% pealt 2%-ni SKP-st aastal 2017. Suur osa sellest läheb senistele tugevusalaadele nagu kaitse- ja kosmoseuuringud, IKT ja biotehnoloogia. Läbivalt on tahe rohkem rahvusvahelist koostööd algatada.

Haridusvahetus Indiaga saab anda Eestile ülimalt vajalikke oskusi ja teadmisi, kui andekad tudengid või teadlased tulevad Eestisse. Samal ajal löikab India kasu tööjõu paremast väljaõppest. Ühised teadus- ja innovatsiooniprojektid toovad lisaks otsest kasu mõlema riigi teadus- ja tehnoloogilisele baasile. Seejuures saab Eesti luua tiheda sideme tulevase üleilmse T&A jõukeskusega, mis aitab püsida maailmas eesliinil.

Olulisena sillutab haridus- ja teadusvahetus veel teed tulevastele majandus-suhetele laiemalt. Õpingute või teadustegevuse käigus luuakse kontakte ja võrgustikke, arendatakse ideid. Lisaks on suurima potentsiaaliga tehnoloogiaäris ettevõtlus ja teadustegevus tihedalt

põimunud. Kõigil neil põhjustel tasub seada haridus- ja teaduskoostööd Eesti ja India vahelistes suhetes esiplaanile.

ESMATÄHTSAD SAMMUD VÕIMALUSTE KASUTAMISEKS:

- Mõlema riigi haridus- ja teadusasutused peaksid otsima aktiivsemalt partnereid ja algatama omavahelisi (temaatilisi) koostööarutelusid teises riigis, kasutades rohkem ära ka rahvusvahelisi tugiprogramme (nt EL omi).
- Valitsused saavad ühiskülastusi korraldades hõlbustada partnerite leidmist ja kontaktide loomist konkreetsete asutuste vahel.
- Valitsused ning haridus- ja teadusasutused peaksid korraldama rohkem kahe- või mitmepoolseid teadusüritusi, eeskätt tehnoloogiaäri võtmealadel.
- Eesti ülikoolid ja teadusasutused peaksid alustama Indias (ühist) turundustegevust, eriti internetikanalites.
- Eesti ülikoolid võiksid pakkuda India tudengitele rohkem suvekooli- ja praktikaprogramme, et neid Eestisse edasi õppima ja töötama tuua.
- SA Archimedes ja vastloodud Eesti Teadusagentuur peaksid koordineerima asutuste ühiseid turundustegevusi ja koostööotsinguid.
- Valitsused peaksid kahepoolsete lepingutega pakkuma rohkem stipendiumeid õpinguteks võtmetähtsusega erialadel.
- Eesti valitsus peaks kujundama ettevõtete ja ülikoolide koostööplatvormi, mille kaudu juba enne õpingute lõppu ja kodumaale naasmist pakkuda India tudengitele praktika-, töö- ja õppekohti.
- Teadusalal peaksid riikide valitsused asutama ühise teaduskomitee koostöö korraldamiseks.
- Eesti ja India valitsus peaksid ühiselt kujundama kahepoolsete teadusprojektide rahastamise pilootskeemi, nt biotehnoloogias.

4. Turism: oluline äri ja koostöö võimaldaja

Elatustaseme tõus ja ettevõtete üleilmastumine toovad kaasa India välis turistide kiire kasvu. Kui praegu läheb aastas välisreisile 10-15 miljonit india last, siis 2020. aastaks kasvab nende arv 50 miljonini.

See avab häid võimalusi ka Eestisse India turistide saamiseks.

Samas on turism muu suhtluse ja koostöö võimaldaja. Meeldiv (äri- või õppe)reis

loob soodsa pinnase kaubavahetusele ja välisinvesteringutele, haridus- ja teaduskoostööle. Seega on vastastikuse turismi arendamine India ja Eesti vahel tähtsal kohal.

ESMATÄHTSAD SAMMUD VÕIMALUSTE KASUTAMISEKS:

- Eesmärgiks tuleks seada otse lennuühenduse loomine India ja Eesti vahel, mis algab valitsustevahelise kahepoolse lennunduslepingu sõlmimisest.
- Turismiettevõtted peaksid investeerima rohkem tooteariendusse ja turundusse, et pakkuda India turistidele ahvatlevaid pakette.
- India turismibürood või välisreisidele suunatud turismioperaatorid peaksid kaaluma kontori asutamist Eestis, EASil tuleks neid selleks Eestisse kutsuda.
- Eesti jaoks oleks eriti atraktiivne turundusvõimalus olla võttepaigaks mõnele populaarsele Bollywoodi filmile. Et see tegelikkuseks saaks, tuleks koostada ja käivitada riiklik pilootprojekt.

5. Valitsused kui koostöö teerajajad

Peame Indiaga ärisuhete arendamisse rohkem panustama: riigid ja valitsused peavad ettevõtjate jaoks teerajajaks olema ja uksi avama.

Juhan Parts, majandus- ja kommunikatsiooniminister (kohtumisel India välisasjade riigiministriga 28.03.2011)

Mõlema riigi valitsused saavad tugevdada tegureid, mis soodustavad vastastikuse suhtluse (kui äri ja koostöö aluse) kasvu.

Riik saab oma algatustega huvi aktiveerida oludes, kus senine läbikäimine on olnud tagasihoidlik. Lisaks saab riik oma staatuse ja stiimulitega ettevõtete ja ülikoolide jaoks kaugele turule ja uude partnerlusse minekuks barjääre vähendada ehk uksi avada.

Seejuures tuleb arvestada, et Eesti huvid on erinevate valdkondade vahel põimunud. Haridus- ja teaduskoostöö ning äri parimad võimalused on sarnastel aladel, eriti tehnoloogiavallas. Seepärast peab ka riiklik tegevus olema vastavalt valdkondadevaheline, moodustama (riigiasutuste) ühtse lõõgirusika, eriti peagi avatavas Eesti suursaatkonnas Indias.

ESMATÄHTSAD SAMMUD VÕIMALUSTE KASUTAMISEKS:

- Tuleks korraldada sagedasemalt vastastikku kõrgete valitsusametnike visiite.
- Valitsused peaksid kaaluma kõrgetasemelise ühise majanduskomisjoni loomist, et koordineerida ja edendada majanduskoostööd.
- Mõlemad riigid peaksid kiiresti ratifitseerima juba allkirjastatud topeltmaksustamise vältimise kokkuleppe.
- Eesti valitsus võiks EL tasandil õhutada rohkem tagant Euroopa ja India vaheliste suhete arengut.
- India suursaatkond ja EAS võiksid panna aluse Eesti-India kaubanduskoostöö tekkele.
- Peatselt avatav Eesti suursaatkond Indias peaks toimima vastastikuste suhete ja võrgustike aktiivse keskusena, selleks vajaliku missiooni, tegevusmeetodite ja töötajaskonnaga.

Eesti-India seireprojekt: võimalustest koostööalgatusteni

Eesti Arengufond alustas 2011. aasta kevadel seireprojektiga, et teha kindlaks vastastikused äri- ja majanduskoostöö võimalused Indiaga – riigiga, mis mängib juba praegu Aasias olulist rolli, kuid on jõudu ja kasvutempot veelgi kogumas. Töö lisaeesmärgiks oli luua kahe riigi vahelise koostöö soodustamiseks kontaktivõrgustikku ja teadmispagasi.

Seireprojekt viidi ellu ühiselt India Suursaatkonnaga Soomes ja Eestis. Selle raames analüüsiti alustuseks Eesti ja India vahelise kaubavahetuse ja investeeringute, haridus- ja teaduskoostöö ning vastavate huvide hetkeseisu.

Lisaks analüüsiti põhjalikult India ja Eesti tulevikutrende, et tuvastada võimalikke tulevase koostöövajadusi ja –huve. Selle põhjal algatas Arengufond perspektiivikatel aladel mitmeid töötubasid, seminare ja kohtumisi, et koostöökohti ja nende edendamiseks vajalikke tegevusi välja sõeluda.

Seirejärelused ja soovitusel avaldati raportina 2012. aasta mais. Neid tutvustati mitmetel seminaridel ja üritustel Eesti valitsus-, äri- ja akadeemilistele ringkondadele; samuti esitleti seiretulemusi visiidide käigus India osapooltele.

Lisaks soovitudele ja teadmistele töötas

Arengufond koos erinevate partneritega välja mitmeid pilootalgatusi, millega sillutada teed põhjalikumale ja laiemale suhtlusele ning äritegevusele. Need pakuvad võimalusi kontaktide loomiseks ja uute lähenemisviiside katsetamiseks, alates tudengite Eestisse toomisest kuni Eesti tehnoloogiaettevõtete India turule aitamiseni.

Eesti-India seire on oma ülesehituse ja tulemustega omamoodi pilootprojektiks Eesti riigile. See näitab teed, kuidas kaugete ja samas potentsiaalselt oluliste riikidega oma huvid määratleda, koostöökohti leida ja edendada.

Eesti Arengufond
Tornimäe 5
10145 Tallinn
Tel: 616 1100
www.arengufond.ee

Eesti Arengufond on Riigikogu poolt ellu kutsutud, et leida arenguseire abil uue majanduskasvu allikaid ning investeerida uudsetesse, ambitsioonikalt tegutsevatesse Eesti teadmismahukatesse tehnoloogiaettevõtetesse.

Loe lisaks lõppraportit:

Eesti fookuses 11/2012. Eesti ja India majanduskoostöö tulevik
www.arengufond.ee/publications

Vaata lisaks:

Eesti-India seire ürituste videosalvestused, esitlused ja muud taustamaterjalid
www.arengufond.ee/foresight/india